

Zápis

z obhajoby disertační práce Mgr. Evy Krátké

konané 17.9.2013

Téma práce: Vizuální poezie v síti mezinárodní komunikace. Pojmy, kategorie, typologie

Přítomní: prof. PhDr. Roman Prahel, CSc.; prof. PhDr. Vojtěch Lahoda, CSc.; prof. PhDr. Ladislav Švácha, CSc.; doc. PhDr. Marie Klimešová, Ph.D.; prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc.; doc. PhDr. Alena Pomajzlová, Ph.D.; PhDr. Marie Langerová, CSc.

Předseda komise p. zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitel představil doktorandku a seznámil komisi s ní i s její diz. prací.

Kandidátka seznámila přítomné se svou dizertační prací:

Pojem vizuální poezie: obsahuje dvojí podstatu: 1. Termín pro uměleckou formu integrující text a obraz; 2. Neorganizované mezinárodní hnutí 60-70. let. Problematika obou: Ad 1.: celé období vývoje vztahu textu a obrazu (přestože spíše právě 60. léta); Ad 2.: vizuální poezie pouze jedním z prostředků, pomocí kterých se vyjadřují. Cílem práce bylo tuto problematiku zpřehlednit.

Diachronická analýza, 4 úhly pohledu:

1. analýza pojmu s souvislostí s avantgardou (1. pol. 20. stol., český a mezinárodní kontext, pojmy, které z avantgard vzešly, např. obrazové básně Karla Teigehe, pictopoezia (Rumunsko), poeziografia (Polsko), surrealismus, technika automatického psaní, básně-objekty, až po letrismus.

2. 60. léta vizuální poezie: texty, které kolem VP vznikly, trojice typů: klasifikace pojmu důležitá, různé způsoby interpretace:

- samostatný umělecký prostředek

- konkrétní poezie

- technologické zaměření: popisy metod použitých umělci a básníky.

Texty z českého i světového prostředí a jejich srovnání. Shody v tématech a přístupech mezi nimi.

Zdroje: mezinárodní antologie, pro české prostředí: nutnost rozsáhlé rešerše – výstupem kniha Česká vizuální poezie, Host, 2013.

Ad 1: VP jako samostatná výrazová forma: teorie Max Bense, od něj v českém prostředí Hiršal, Bohumila Grögerová. Z kontextu výtvarného umění vznikla celá řada dalších pojmů, které jsou dále srovnávané Jiří Padrt, Josef Hlaváček (teorie optických básní), Karel Milota (obtížně přístupné rukopisy), Jiří Valoch (dip. práce na toto téma z konce 60. let – sémantický pohled na vizuální poezii); vztah VP a konceptuálního umění by znamenal změnu směru celé práce, proto tento moment pouze naznačen, další vývoj psaní o VP směrem ke konceptuální poezii a vizuálnímu textu.

Ad 2: manifesty konkrétní poezie (VP jako součást tohoto hnutí); podobné myšlenky s podobnými inspiračními zdroji (Švýcarsko, jižní Amerika, Švédsko; a další: Rusko, Slovinsko) – důležitost

diachronické analýzy: publikace k tématu v Itálii, debaty o tématu. Množství textů, které jsou zahrnuty jsou minimem, co všechno by bylo lze zahrnout.

Ad 3: texty s hodnotou uměleckého díla. Texty J. Koláře - zde sledovala linii textového bohatství VP. Tato kapitola též pojímá interdisciplinárnost a intermedialitu lokalizace VP.

Poslední část práce představuje realizaci pojmu VP v Čechách. Snaha o vytvoření soupisu kategorií, kterých se jednotliví umělci dotýkali. V rámci existujících děl snaha vytvořit tematické skupiny. Kromě zmíněné dipl. práce žádná podobná analýza neexistuje. Proto na závěr práce přehledová tabulka zahrnující i díla, která v práci zahrnutá nejsou. 4 kategorie, které se ve vizuální poezii objevují: na základě médií, okolo kterých se VP pohybovala (s. 145).

Poté oponenti přednesli závěry svých posudků (doc. Alena Pomajzlová, PhD.; PhDr. Marie Langerová, CSc.)

PhDr. Marie Langerová, CSc.: vyzdvihla téma vztahu obrazu a písma, které dosud není příliš analyzováno, řada problémů, které se otevírají k řešení, z nichž některé práce naznačuje. Pokus o typologii je podstatným, s ním ale spojený i problém, jak pojem VP ohraničit a vymezit, což je velmi obtížný úkol. Proto oceňuje přístup: historie rozlišení písma a obsahu, a označení vizuální poezie, možnost spolupráce, hledání vazeb mezi výtvarným uměním a literaturou, zásadní pro proud experimentální poezie. Vyzdvihuje též komparativní přístup, zapojení mezinárodního kontextu a kontaktu s umělci v Čechách, pokus o zmapování tohoto kontextu a také velké množství přečtené literatury a odvaha nějakým způsobem systematicky rozčlenit často osobní texty, souhlasí s doporučeným interdisciplinárním zkoumáním.

doc. Alena Pomajzlová, PhD.: souhlasí s druhou oponentkou. Navrhuje námět do diskuze: zdůrazněna role J. Valocha a jeho sémantický přístup – viz Magritovy práce, rozpor mezi viděným a čteným je podle ní zajímavějším tématem než optické členění. Hledání vazeb, bylo by potřeba snad více střeoevropského kontextu – otázka do diskuze dění ve střeoevropském kontextu.

Kandidát odpovídá:

Ad střeoevropský kontext: celkový přístup k mezinárodnímu kontextu, nutná selektivnost při práci s materiálem, některé aspekty zapadnou, zaměření na technologické postupy (Kolář a Rühm). Jiné funkce VP ve střeoevropském kontextu než v jiných zemích: nutné doplnění, alespoň Slovensko, nebo Slovinsko – hledání určitých momentů v analyzovaných textech, v její práci vede spíše ke vzhledem ke konstruktivisticko-konkrétní linii, které způsobilo nezařazení určitých textů a souvislostí.

Je si vědoma případného přínosu např. textového odkaz Věry Linhartové. Surrealismus a druhá avantgarda v jiném pojetí textového materiálu. Řada básníků ze surrealistického prostředí vycházela. I tento moment by bylo zajímavé zařadit.

Přístup k sémantickému tématu: Valoch, Burda, Havel – sémantika VP, projevy práce s významy v optickém vyjádření.

Oponenti se vyjadřují k vystoupení kandidáta

PhDr. Langerová: lze mluvit o národním proudu / národním kontextu české VP – hraje národní

kontext takovou roli? V básnictví dobové ostré polemiky - asémantismus, potřeby dobové poezie a její významovost, atp. Teorie asémantismu rozporovaná i dobově: těžko mluvit o jeho naplnění.

Diskuze:

Wittlich: Obrazová koláž - je vizuální poezií?

Existují paralely s obrazovou básní, ale zařadit do VP je diskutabilní.

Valoch: mimořádná práce, nadšený návazností na dřívější svou práci, v maximální míře obohacující.

Ladislav Novák, manifest poezie (1968) nepodařilo se publikovat. Slovensko: dva autoři, kteří by stáli za zpracování (Milan Adamčiak, Robert Cyprich – husté kontakty s českým prostředím). Citlivé srovnání, co se týče typologie.

Vyhlášení výsledků tajného hlasování:

Komise navrhla udělit titul Ph.D.

Zapsala: Helena Sadílková